(יט) [י]וְיֵשׁ אוֹמְרִים, דְּלֹא שָׁרֵי לִנְקֹב נֶקֶב יָשָׁן אֶלָּא בְּחָבִית שֶׁל חֶרֶס שֶׁאֵין הַסְּתִימָה מְהֻדֶּקֶת יָפֶה, אֲבָל בְּחָבִית שֶׁל עֵץ שֶׁמְּהַדְּקִים מְאֹד הָעֵץ שֶׁסּוֹתְמִים בָּהּ הַנֶּקֶב וְחוֹתְכִים רֹאשׁוֹ עַל דַּעַת שֶׁלֹּא לְהוֹצִיאוֹ, וַדַּאי נִרְאֶה שֶׁזֶּה נֶקֶב חָדָשׁ, וְאָסוּר: ד [כ]בַּרְזָא שֶׁבֶּחָבִית וְאֵין אָדָם יָכוֹל לְהוֹצִיאָהּ, מֻתָּר לִקַּח בַּרְזָא אַחֶרֶת וּלְהַכּוֹת בְּאוֹתָהּ בַּרְזָא לְצֹרֶךְ לִשְׁתּוֹת יַיִן בְּשַׁבָּת. הַגָּה: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַבַּרְזָא הָרִאשׁוֹן נֶגֶד הַשְּׁמָרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ב׳ (בית יוסף (ד״ה היה) בשם שבלי לקט (סי׳ קטז)): ה (כ) [ל]מֻתָּר לִתֵּן קָנֶה חָלוּל (בְּחָבִית, *) אוֹ בַּרְזָא) (שבלי לקט (שם) מרדכי (פכ״ג סי׳ תמ)), לְהוֹצִיא יַיִן (כא) אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ מֵעוֹלָם, [מ]אֲבָל לִתֵּן עָלֶה שֶׁל הֲדַס בַּנֶּקֶב שֶׁבֶּחָבִית שֶׁהֶעָלֶה עָשׂוּי כְּמַרְזֵב וְהַיַּיִן זָב דֶּרֶךְ שָׁם, לֹא, דְּגָזְרִינַן שֶׁלֹּא יְתַקֵּן מַרְזֵב לְיֵינוֹ שֶׁיִּפֹּל הַיַּיִן לְתוֹכוֹ וְיֵלֵךְ לְמֵרָחוֹק, דִּכְשֶׁלּוֹקֵחַ הֶעָלֶה וּמְקַפְּלוֹ כְּעֵין מַרְזֵב נִרְאֶה כְּעוֹשֶׂה מַרְזֵב, וְלֹא דָּמֵי לְבַרְזָא אוֹ קָנֶה שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה בּוֹ שׁוּם מַעֲשֶׂה. הַגָּה: וְיֵשׁ מַתִּירִים אֲפִלּוּ בְּעָלֶה שֶׁל הֲדַס (כב) *בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה קְטוּמִים וְאֵין לָחֹשׁ שֶׁמָּא יִקְטֹם (הרא״ש סוף פרק חבית (פכ״ב סי׳ ח) וטור): ו (כג) [נ]מֻתָּר לְהַתִּיז (ד) [ד] רֹאשׁ הֶחָבִית (כד) בְּסַיִף, (כה) דְּלָאו לְפֶתַח מְכַוֵּן כֵּיוָן שֶׁמֵּסִיר רֹאשָׁהּ, (כו) [ס]אֲבָל לְנַקְבָהּ בְּצִדָּהּ, בֵּין שֶׁל חָבִית בֵּין שֶׁל מְגוּפָה, אָסוּר, אֲפִלּוּ בְּרֹמַח שֶׁעוֹשֶׂה נֶקֶב גָּדוֹל וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְפֶתַח, דְּכֵיוָן דְּהָוֵי מִצִּדָּהּ (כז) וַדַּאי לְפֶתַח מְכַוֵּן. [ע]וְלִקֹּב הַמְּגוּפָה לְמַעְלָה, (כח) מֻתָּר, דְּלָאו לְפֶתַח מְכַוֵּן, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת פֶּתַח לְמַעְלָה אֶלָּא נוֹטֵל כָּל הַמְּגוּפָה: ז (כט) [פ]חוֹתָמוֹת שֶׁבַּכֵּלִים, כְּגוֹן שִׁדָּה תֵּבָה וּמִגְדָּל שֶׁהַכִּסּוּי שֶׁלָּהֶם קָשׁוּר בָּהֶם בְּחֶבֶל, (ל) יָכוֹל לְהַתִּירוֹ (לא) אוֹ לַחְתְּכוֹ בְּסַכִּין (לב) אוֹ לְהַתִּיר קְלִיעָתוֹ. [צ]וְדַוְקָא כְּעֵין קְשִׁירַת חֶבֶל וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, [*] אֲבָל פּוֹתַחַת שֶׁל עֵץ וְשֶׁל מַתֶּכֶת, אָסוּר לְהַפְקִיעַ

בְּאֵר הַגּוֹלָה

י כָּלְבּוֹ (סי׳ לא) בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים. כ תְּשׁוּבָה אַשְׁכְּנַזִּית (שו״ת מהר״ם מרוטנבורג ד״פ סי׳ נו) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ אֲבִיגְדוֹר. ל שִׁבֳּלֵי הַלֶּקֶט (סי׳ קטז) בְּשֵׁם הָרַב רַבִּי יוֹסֵף. *) (כֵּן הוּא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה היה)). מ שַׁבָּת קמ״ו (ע״ב) מֵימְרָא דִּשְׁמוּאֵל. נ שָׁם (ע״א) בְּבָרַיְתָא. ס שָׁם וּכְרַב שֵׁשֶׁת, וּכְפֵרוּשׁ רַשִׁ״י שָׁם (ד״ה התם). ע שָׁם בַּמִּשְׁנָה וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ רַב הוּנָא, הָרִי״ף (סא:) וְהָרֹא״שׁ (פכ״ב סי׳ ו). פ בֵּיצָה ל״א (ע״ב) ול״ב (ע״א) מֵימְרָא דִּשְׁמוּאֵל. צ טוּר בְּשֵׁם אָבִיו הָרֹא״שׁ שָׁם בְּעֵרוּבִין (פ״ג ס״ה) אַמַּתְנִיתִין דִּנְתָנוֹ בְּמִגְדָּל וּבַגְּמָרָא ל״ה (ע״א) וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם (ד״ה בעי) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים.

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

ו [ד] רֹאשׁ הֶחָבִית. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ה) שֶׁהֵעִידוּ לוֹ שֶׁהַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב ר׳ אַבְרָהָם יִצְחָקִי עָשָׂה מַעֲשֶׂה וְהִתִּיז רֹאשׁ קַנְקַן סָתוּם וְחָתוּם בְּדֶבֶק בְּסַכִּין, עַיֵּן שָׁם: ז [בשו״ע] אֲבָל פּוֹתַחַת כו׳. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת מַהֲרַ״י הַלֵּוִי אָחִיו שֶׁל הַטַּ״ז (סי׳ ל), שֶׁמֻּתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לִפְתֹּחַ מַסְגֵּר הַדֶּלֶת שֶׁבַּחֶדֶר בִּכְלֵי אֻמָּנוּת, דְּלֹא גָּזְרִינַן שֶׁיִּשְׁבֹּר הַכְּלִי אוֹ

בְּאֵר הֵיטֵב

שָׁם, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): ו (ז) רֹאשׁ. אֲפִלּוּ בְּחָבִית שְׁלֵמָה, אֲפִלּוּ לְהַתִּיז גּוּף הֶחָבִית עִם הַמְּגוּפָה. טַ״ז (סק״ה), מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז). [כָּתַב רַשַׁ״ל (בהגהות הטור) דַּוְקָא מִשּׁוּם אוֹרְחִים מֻתָּר, וְכֵן מַשְׁמַע בְּשַׁ״ס (קמו.)]. בְּתוֹסֶפְתָּא פֶּרֶק (ט׳) [י״ז] (ה״ט), קוֹרֵעַ אָדָם הָעוֹר מֵעַל פִּי חָבִית שֶׁל יַיִן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַוֵּן לַעֲשׂוֹת זָנוּק, פֵּרוּשׁ מַרְזֵב:

בֵּאוּר הֲלָכָה

דִּמְקַלְקֵל הוּא, וְכֵן מוּכָח מִדַּעַת הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ג׳ וְי״ז דִּמְקַלְקֵל פָּטוּר אֲבָל אָסוּר בְּכָל הַמְּלָאכוֹת, וְהָיוּ מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת, וְלֹא מָצִינוּ שׁוּם שְׁבוּת שֶׁיִּהְיֶה מֻתָּר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְצֹרֶךְ שַׁבָּת [וּמָצָאתִי סְבָרָא זוֹ גַּם כֵּן בָּאַחֲרוֹנִים], וְעַל כֵּן פָּשׁוּט דְּאֵין לְהָקֵל בָּזֶה כְּלָל:

ה * בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה קְטוּמִים. כֵּן פֵּרֵשׁ הַטּוּר מַה שֶּׁאָמַר בַּגְּמָרָא (קמו:) אִיכָּא בֵּינַיְהוּ דְּקָטִים וּמַנְחֵי. אֲבָל בְּרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם ד״ה טרפא) מַשְׁמַע דְּהַיְנוּ שֶׁמֻּנָּח בְּתוֹךְ הֶחָבִית מִבְּעוֹד יוֹם, וַאֲפִלּוּ הָכִי לְרַב יֵימַר דִּסְבִירָא לֵהּ מִשּׁוּם דְּהוּא כְּמַרְזֵב, אָסוּר לִמְשֹׁךְ הַיַּיִן דֶּרֶךְ שָׁם, וּלְרַב אַשִׁי אֵין אָסוּר אֶלָּא לִתֵּן לְכַתְּחִלָּה הֶעָלֶה בְּחָבִית בְּשַׁבָּת:

מִשְׁנָה בְרוּרָה

(יט) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא שָׁרֵי וְכוּ׳. זוֹ הִיא דַּעַת הַכֹּל בּוֹ (סי׳ לא), וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ד) שֶׁכָּתַב דִּשְׁאָר פּוֹסְקִים פְּלִיגֵי עַל זֶה וּפָסַק כְּמוֹתָם וְכֵן פָּסַק בְּנַחֲלַת צְבִי (סק״ג), אֲבָל בִּפְרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ב) וְחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל מא ס״ג) מַשְׁמַע דְּיֵשׁ לָחֹשׁ לְהַחְמִיר כְּדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים: ה (כ) מֻתָּר לִתֵּן וְכוּ׳. שֶׁהֲרֵי עוֹמֵד וּמְיֻחָד לְכָךְ וְאֵינוֹ מְתַקֵּן כְּלִי. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה (כא) דְּאָסוּר לִתְקֹעַ הֵיטֵב בְּחָזְקָה בְּיִתֵדוֹת דְּיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם גְּמַר מְלָאכָה: (כא) אַף עַל פִּי וְכוּ׳. וְאַף עַל גַּב (כב) שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יַגִּיעַ לְמִדָּתוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר. וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה אסור לחתוך) שֶׁכָּתַב שֶׁנִּרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (פכ״ג ה״ו), שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַקָּנֶה עַצְמָהּ אֵינָהּ מְתֻקֶּנֶת כָּל צָרְכָּהּ וַחֲסֵרָה שׁוּם תִּקּוּן, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לְהַכְנִיסָהּ וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יְתַקְּנָהּ: (כב) בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ. דַּע, דְּהַמְחַבֵּר שֶׁכָּתַב טַעַם הָאִסּוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּעוֹשֶׂה מַרְזֵב, וְרַמָ״א מְסַיֵּם וְאֵין לָחֹשׁ שֶׁמָּא יִקְטֹם, הוּא פְּלֻגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי בַּגְּמָרָא (קמו:) חַד אָמַר טַעַם הָאִסּוּר שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה מַרְזֵב וְחַד אָמַר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִקְטֹם הֶעָלֶה מִן הֶעָנָף לִתְּנוֹ לֶחָבִית, וְאָמְרִינַן מַאי בֵּינַיְהוּ דְּקָטִים וּמַנְחֵי [הַיְנוּ שֶׁהָיוּ לוֹ (כג) הַרְבֵּה קְטוּמִים מוּכָנִים מֵעֶרֶב שַׁבָּת לָזֶה, וּלְכָךְ אֵין לָחֹשׁ שֶׁמָּא יָבֹא לִקְטֹם] לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם מַרְזֵב אָסוּר אַף בִּכְהַאי גַּוְנָא, וּלְמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִקְטֹם שָׁרֵי, וּפָסַק הָרֹא״שׁ (פכ״ב סי׳ ח) וְהַטּוּר כְּמַאן דְּאָמַר שֶׁמָּא יִקְטֹם: ו (כג) מֻתָּר לְהַתִּיז. דְּאֵין בִּנְיָן וּסְתִירָה בְּכֵלִים, (כד) וּמַיְרֵי בְּחָבִית גְּרוּעָה שֶׁמְּדֻבָּק שִׁבְרֶיהָ בְּזֶפֶת וְלֹא בִּשְׁלֵמָה וְכַמְבֹאָר הַכֹּל לְעֵיל בְּסָעִיף א׳. וְאִם יִרְצֶה לְהַתִּיז רַק רֹאשׁ הַמְּגוּפָה לְבַד, אֲפִלּוּ בְּחָבִית שְׁלֵמָה שָׁרֵי, דְּלֹא מִקְרֵי שְׁבִירָה כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ מְחֻבֶּרֶת לֶחָבִית: (כד) בְּסַיִף. דִּכְלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר מֻתָּר לְטַלְטֵל לְצֹרֶךְ גּוּפוֹ: (כה) דְּלָאו לְפֶתַח מְכַוֵּן. אֶלָּא (כה) לְהַרְחִיב מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ שֶׁיּוּכַל בְּקַל לִקַּח מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ. וְדַוְקָא כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֶה מִפְּנֵי הָאוֹרְחִים [אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ז) בְּשֵׁם רַשַׁ״ל (בהגהות הטור)]. וּמֻתָּר גַּם כֵּן לִקְרֹעַ הָעוֹר מֵעַל פִּי חָבִית שֶׁל יַיִן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַוֵּן לַעֲשׂוֹת זָנוּק [פֵּרוּשׁ, כְּעֵין מַרְזֵב] [תּוֹסֶפְתָּא (פי״ז ה״ט)]: (כו) אֲבָל לְנַקְבָהּ בְּצִדָּהּ וְכוּ׳. דְּנֶקֶב הֲרֵי הוּא כְּעוֹשֶׂה פֶּתַח לֶחָבִית, (כו) וַאֲפִלּוּ נֶקֶב קָטָן שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא גַּם כֵּן אָסוּר מִדְּרַבָּנָן בֵּין בִּמְגוּפָה וּבֵין בְּחָבִית, אֶלָּא דְּיֵשׁ חִלּוּק בֵּינֵיהֶם, דִּלְעִנְיַן מְגוּפָה אֵינוֹ אָסוּר (כז) בְּנֶקֶב כָּזֶה אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַנֶּקֶב מִצִּדָּהּ שֶׁל מְגוּפָה, אֲבָל כְּשֶׁמְּנַקֵּב לְמַעְלָה בְּרֹאשׁ הַמְּגוּפָה לִמְשֹׁךְ מִשָּׁם אֶת הַיַּיִן מֻתָּר, וּכְדִלְקַמֵּהּ, אֲבָל בְּחָבִית אָסוּר (כח) בְּכָל מָקוֹם שֶׁעוֹשֶׂה בָּהּ נֶקֶב, וּמַה שֶּׁנָּקַט הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּצִדָּהּ, מִשּׁוּם מְגוּפָה נָקַט: (כז) וַדַּאי לְפֶתַח מְכַוֵּן. דְּאִי אֵינוֹ מְכַוֵּן לְפֶתַח אֶלָּא לְהַרְחִיב מוֹצָא הַיַּיִן (כט) הָיָה לוֹ לִפְתֹּחַ אֶת הַמְּגוּפָה, אֲבָל כְּשֶׁנּוֹקֵב בִּמְגוּפָה לְמַעְלָה עַל כָּרְחָךְ לָאו לְפֶתַח מְכַוֵּן, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת שָׁם פֶּתַח, שֶׁלֹּא יִפְּלוּ עָפָר וּצְרוֹרוֹת: (כח) מֻתָּר. אֲפִלּוּ (ל) בְּחָבִית שְׁלֵמָה שָׁרֵי, שֶׁאֵין הַמְּגוּפָה חִבּוּר לֶחָבִית וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן כ״ג. וּמִסְתַּבְּרָא דְּבָזֶה לִכְלֵי עָלְמָא מֻתָּר וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מִפְּנֵי הָאוֹרְחִים: ז (כט) חוֹתָמוֹת שֶׁבַּכֵּלִים. הוּא לְשׁוֹן סְגִירָה, כְּלוֹמַר שֶׁהַכִּסּוּי שֶׁלָּהֶם סָגוּר בְּקִשְׁרֵי חֲבָלִים: (ל) יָכוֹל לְהַתִּירוֹ. דְּלָאו קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא הוּא, שֶׁהֲרֵי לְהַתִּיר תָּמִיד הוּא עָשׂוּי: (לא) אוֹ לַחְתְּכוֹ בְּסַכִּין וְכוּ׳. וְלֹא מִקְרֵי סוֹתֵר, מִשּׁוּם דְּלָאו סְתִירָה גְּמוּרָה הִיא זוֹ, וְאֵינוֹ אָסוּר בְּכֵלִים לִכְלֵי עָלְמָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁבִירַת פּוֹתַחַת שֶׁל עֵץ וּמַתֶּכֶת דַּהֲוֵי סְתִירָה גְּמוּרָה, וְשַׁיָּךְ אַף בְּכֵלִים: (לב) אוֹ לְהַתִּיר קְלִיעָתוֹ. עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה [סָעִיף ח׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל חוֹתָלוֹת] דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״י ה״ח) יֵשׁ אִסּוּר בָּזֶה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (כא) עַיֵּן שַׁבָּת קכ״ב עַמּוּד ב׳ רַשִׁ״י דִּבּוּר הַמַּתְחִיל גְּזֵרָה: (כב) רַשִׁ״י (קמו: ד״ה ולא) וְרַ״ן (סא: ד״ה גובתא), וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יָבֹא לְתַקְּנָהּ: (כג) אֲבָל אִם אֵין לוֹ אֶלָּא אֶחָד, יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁמָּא יִתְקַלְקֵל אוֹתוֹ הָאֶחָד, כֵּן מַשְׁמַע מִן הַטּוּר, אֲבָל בַּבַּ״ח (ס״ד) כָּתַב [א]דְּדַוְקָא בְּהַרְבֵּה הוּא דְּשָׁרֵי וְלֹא בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה, וְכֵן נִרְאֶה שֶׁהוּא דַּעַת הָרַב [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק יג)]: ו (כד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כה) רַשִׁ״י (קמו. ד״ה לעין), וְהִנֵּה בַּגְּמָרָא (שם) אִיתָא לְעַיִן יָפֶה קָמְכַוֵּן; וְהָרַמְבַּ״ם (פכ״ג ה״ב) כָּתַב כְּדֵי לְהֵרָאוֹת נְדִבַת לִבּוֹ, וְזֶהוּ סַעַד לְדִבְרֵי רַשַׁ״ל (בהגהות על הטור): (כו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) בְּשֵׁם תּוֹסָפוֹת (מח: ד״ה וכי) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (כז) אֲבָל בְּנֶקֶב שֶׁעָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא, מַשְׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) דְּאָסוּר גַּם בִּמְגוּפָה מִלְּמַעְלָה מִדְּרַבָּנָן, וְכֵן מַשְׁמַע בְּרַ״ן (כב. ד״ה אמר): (כח) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ח) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּטַ״ז (סק״ו): (כט) גְּמָרָא שָׁם (קמו.) וְכֵן צִיֵּן הַגְּרָ״א: (ל) אַחֲרוֹנִים:

לִיקּוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּלְשׁוֹן שׁוּ״ע הָרַב (ס״א) הוּא: לֹא אָסְרוּ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה עָלִין קְטוּמִים מִבְּעוֹד יוֹם שֶׁאָז אֵין לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִקְטֹם שֶׁאַף אִם יִתְקַלְקֵל אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם הֲרֵי יֵשׁ לוֹ עוֹד.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וּלְשַׁבֵּר, דִּבְכֵלִים נַמִּי שַׁיָּךְ בִּנְיָן גָּמוּר וּסְתִירָה גְּמוּרָה. [ק]וּמִטַּעַם זֶה (לג) אָסוּר לְהָסִיר הַצְּירִים שֶׁקּוֹרִים גּוֹנְזִי"ש שֶׁאֲחוֹרֵי הַתֵּבוֹת אִם נֶאֱבַד הַמַּפְתֵּחַ, [ר]וְיֵשׁ מַתִּירִים (לד) בָּזוֹ. (ה) וּשְׁבִירַת פּוֹתְחוֹת (לה) שֶׁל תֵּבוֹת, (לו) שֶׁיֵּשׁ מַתִּיר [ת]וְיֵשׁ אוֹסֵר, [א]וְיֵשׁ לְהַתִּיר (ו) (לז) עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי: **ח** (לח) * [ב]חוֹתָלוֹת (פְּרוּשׁ, מְיַנֵּי כֵּלִים) שֶׁל תְּמָרִים וּגְרוֹגָרוֹת, (לט) אִם הִכְפּוּי קָשׁוּר בְּחָבֶל, מַתִּיר וְסוֹתֵר שְׁרָשְׁרוֹת הַחָבֶל וְחוֹתְכָן אֲפִלּוּ בְּסַכִּין, [ג]וַאֲפִלּוּ גּוּפָן (ז) שֶׁל חוֹתָלוֹת, שֶׁכָּל זֶה כְּמוֹ (מ) שֶׁשּׁוֹבֵר אֱגוֹזִים אוֹ שֶׁקֵּדִים בֶּדֵי לִטֹּל הָאֹכֶל שֶׁבָּהֶם: **ט** (מא) [ד]מֻתָּר לְהַפְקִיעַ וְלַחְתֹּךְ (מב) קִשְׁרֵי הַשְׁפּוּד שֶׁקּוֹשְׁרִים בְּטָלָה אוֹ בְּעוֹף הַצְּלוּיִים: **י** [ה]חוֹתְמוֹת שֶׁבַּקַּרְקַע, כְּגוֹן דָּלֶת שֶׁל בּוֹר שֶׁקָּשׁוּר בּוֹ חֶבֶל, יָכוֹל לְהַתִּירוֹ דְּלָאו קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא הוּא שֶׁהֲרֵי עוֹמֵד לְהַתִּיר, * אֲבָל לֹא (מ) מַפְקִיעַ וְחוֹתֵךְ, (מג) מִשּׁוּם סְתִירָה. וְדַוְקָא כְּשֶׁעָשׂוּי לְקַיֵּם עַל מְנָת (מד) שֶׁלֹּא לְהַסִּירוֹ בְּשַׁבָּת, אֲבָל אִם אֵינוֹ עָשׂוּי לְקַיֵּם (ט) כְּלָל, מֻתָּר. [ו]וּמִטַּעַם זֶה מֻתָּר לְהָסִיר דַּף שֶׁמְּשִׁימִין אוֹתוֹ לִפְנֵי הַתַּנּוּר וְשׁוֹרְקִין אוֹתוֹ בְּטִיט, שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְקַיּוּם (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רנ"ט (ס"ו)): **יא** [ז]אָסוּר (י) לִתֵּן

מפריז. ה בֵּיצָה ל"א (ע"ב) וְל"ב (ע"א). ו (מְרִדְכַי בְּפֶרֶק חֲבִית (סי' תלח) וּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן ס"ה). ז שַׁבָּת קמ"ו (ע"א) בְּמִשְׁנָה.

ק מְרִדְכַי שָׁם (פ"ג סי' תפח) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ פֶּרֶץ. ר שָׁם בְּשֵׁם הָרַב רַבִּי יַעֲקֹב מִקְּנוֹן. ש טור בְּשֵׁם סְמ"ק (מצוה רפב) בְּשֵׁם הָרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. ת (שָׁם) בְּשֵׁם הָרַ"י. א שָׁם. ב שַׁבָּת קמ"ו (ע"א) כְּפֵרוּשׁ רַ"שׁ"י (ד"ה אבל לא). ג כְּלִבּוֹ (סי' לא). ד מְרִדְכַי פֶּרֶק (ב') [ד'] תְּחוּם טוֹב (סי' תרצא) בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (סי' תשעה), וְשָׁכַן רָאָה שֶׁעָשָׂה כֵּן הָרַ"מ וְחָמִיו רַבִּי יוֹאֵל

בְּאֵר הֵיטֵב

ז (ה) **וּשְׁבִירַת.** עַיֵּן ט"ז (סק"ח): (ו) **עַל יְדֵי.** וְרַשׁ"ל (בים של שלמה) פֶּרֶק ד' דְּבֵיצָה סִימָן ט' כָּתַב דַּוְקָא בְּהָפְסֵד מְרֻבֶּה אוֹ נְחָפֵז הַרְבֵּה לִצְדָדִין מִצְוָה. אֲבָל בְּסָכִּין אוֹ בְּמַחַט שְׁרֵי לִפְתֹּחַ. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יא): **ח** (ז) **שֶׁל.** אֲבָל כְּלִי גָּמוּר אָסוּר. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יג): **י** (מ) **מַפְקִיעַ.** פֵּרוּשׁ מַתִּיר קְלִיעָתוֹ: (ט) **כְּלָל.** וְחִבְּיוֹת קְטַנִּים שֶׁל מַרְקַחַת אָסוּר לְהָסִיר הַחֲשׁוּקִים, שֶׁהֲרֵי עֲשׂוּיִם לְדַבֵּק שְׁבָרִים זֶה בָּזֶה, וְיֵשׁ לְהַתִּיר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וּבְקִשּׁוּר חֲבָלִים אֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל מֻתָּר. (שיירי) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ב), מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יח): **יא** (י) **לִתֵּן.** וְאָסוּר לְחַמֵּם הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁעֲוָה בְּיוֹם טוֹב כְּדֵי לְהַדְבִּיקָם בַּמְּנוֹרָה דְּהֲוֵי מְמָרֵחַ, וּכְסָפֵר זְכָרוֹנוֹת (זכרון ט פ"א מלאכת המחקה) אוֹסֵר לְגַמֵּי בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם טוֹב שֶׁפָּא יָבֹא לְמָרַחַ [וְכָתַב רַאֲבַ"ן בְּסִימָן ש"פ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שְׁנֵי הַמַּעֲוִיל, דְּלֹא שָׁכִיחַ, וּבְפֶרֶט כְּשֶׁהוּא אָמָּן, עַיֵּן שָׁם. וּכְמַחֲזִיק בְּרָכָה (אות א) הֲבִיא בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת זֶרַע אֱמֶת (ח"א סי' ל"ז) שֶׁחָלַק עָלָיו, וְאַסַר, עַיֵּן שָׁם, וְאֶקְלַע שֶׁעָבְדָא שֶׁאַרוֹן הַקֹּדֶשׁ הָיָה סָגוּר וְלֹא יָכְלוּ לִפְתֹּחַ לְהוֹצִיא סֵפֶר תּוֹרָה, וְהוֹרָה לְהָבִיא אֵינוֹ יְהוּדִי אֲפִלּוּ אִם יוּכַל לִפְתֹּחַ בְּלֹא שְׁבִירַת שׁוּם הַמְּנוּעוּל, דְּלֹא סָגֵי בְּלֹא שְׁבִירַת שְׁנֵי הַמְּנוּעוּל, הוֹרָה לְהָבִיא סֵפֶר תּוֹרָה מִבֵּית הַכְּנֶסֶת אַחֵר לְכִבּוּד הַקָּהָל, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(לג) **אָסוּר לְהָסִיר הַצְּירִים.** דִּכְשֶׁבִּירַת פּוֹתַחַת דָּמְיָא וְיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם סְתִירָה, וְכֵן הַמַּחֲזִיר (לה) דָּלֶת הַכְּלִי עַל צִירָהּ יֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם בִּנְיָן: **(לד) בָּזוֹ.** סְבִירָא לְהוּ דְּלֹא דָּמֵי לִשְׁבִירַת פּוֹתַחַת, (לו) וּסְתִירָה גְּרוּעָה הִיא כֵּיוָן שֶׁאֵין צָרִיךְ לִשְׁבֹּר שׁוּם דָּבָר. וְדַע, (לג) דְּלִכְלֵי עָלְמָא אָסוּר לִקְבֹּעַ הַצְּירִים אוֹ מַנְעוּל בְּמִסְמְרִים לְהַכְלִי דְּהֲוֵי תִּקּוּן מָנָא, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל מד ס"ב) שֶׁכָּתַב דַּאֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר דְּהֲוֵי מְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא: **(לה) שֶׁל תֵּבוֹת.** וְהוּא הַדִּין שְׁאָר כֵּלִים: **(לו) יֵשׁ מַתִּירִין.** סְבִירָא לַהּ דְּאֵין שַׁיָּךְ שָׁם סְתִירָה כְּלָל בְּכֵלִים וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי לְעֵיל בְּסָעִיף א' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ז) דְּיֵשׁ רְאשׁוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין כֵּן, וְאַף דְּהַמַּחֲבֵר סָתַם מִתְּחִלָּה בְּסָעִיף זֶה גּוּפָא בִּשְׁבִירַת פּוֹתַחַת לְאִסּוּר, אֲפִלּוּ הָכִי הָבֵיא כָּאן דַּעַת הַיֵּשׁ מַתִּירִין, כְּדֵי לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶן לְהָקֵל עַל כָּל פָּנִים עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וּכְמוֹ שֶׁמָּסְתֵּם אַחַר כָּךְ, וְכִדְאִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ובספר): **(לז) עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי.** [א]וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ דְּדַוְקָא בְּהָפְסֵד מְרֻבֶּה אוֹ שֶׁנֶּחְפַּז הַרְבֵּה לִצְדָדִין מִצְוָה. וְכָל זֶה בִּשְׁבִירַת הַפּוֹתַחַת אֲבָל לִפְתֹּחַ אוֹתוֹ בְּסַכִּין אוֹ בְּמַחַט גָּדוֹל שָׁרֵי אֲפִלּוּ דָּלֶת שֶׁל בַּיִת [אַחֲרוֹנִים]: **ח (לח) חוֹתָלוֹת.** כֵּלִים עֲשׂוּיִים מִכַּפּוֹת תְּמָרִים כְּמִין סַלִּים וּמַנִּיחִים בְּתוֹכָן תְּמָרִים רָעִים לְהִתְבַּשֵּׁל: **(לט) אִם הִכְפּוּי וְכוּ'.** בָּאֶמֶת כָּל הָאי דִּינָא הַיְנוּ הַךְ דְּסָעִיף ז', וְנַקְטֵהּ מִשּׁוּם סֵיפָא, לְאַשְׁמוּעִינַן דְּבָזֶה אֲפִלּוּ גּוּפָן שֶׁל חוֹתָלוֹת מֻתָּר לִשְׁבֹּר כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ הַטַּעַם: **(מ) שֶׁשּׁוֹבֵר אֱגוֹזִים.** וְדַוְקָא הָנֵי (לז) דְּלָאו כֵּלִים גְּמוּרִים הֵן, דְּאֵינָם עֲשׂוּיִים אֶלָּא שֶׁיִּתְבַּשְּׁלוּ הַתְּמָרִים בְּתוֹכָן, אֲבָל כְּלִי גָּמוּר כָּבָר סָתַם הַמְחַבֵּר בְּרֵישׁ סִימָן זֶה לְאִסּוּר. וּמַחֲצָלָת שֶׁתּוֹפְרִים בּוֹ פֵּרוֹת מִסְתַּפֵּק הַפְּרִי מְגֻדָּל (א"א ס"ק יג) אִם דָּמֵי לְחוֹתָלוֹת: **ט (מא) מֻתָּר לְהַפְקִיעַ וְכוּ'.** דְּפְסִיקָא הַחוּט מֻתָּר בְּדָבָר תָּלוּשׁ כַּנַּ"ל בְּסָעִיף ז', וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מְלָאכָת מְחַתֵּךְ, שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה. כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, הַמְבַקֵּעַ עֵצִים לַחֲתִיכוֹת גְּדוֹלוֹת, (לה) אִסּוּרוֹ הוּא רַק מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים מִשּׁוּם עֲבָדָא דְּחֹל, וְהַמְבַקֵּעַ לַחֲתִיכוֹת קְטַנּוֹת חַיָּב מִשּׁוּם טוֹחֵן, וְאִם מַקְפִּיד הוּא עַל הַמִּדָּה, חַיָּב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ אֲפִלּוּ בַּחֲתִיכוֹת גְּדוֹלוֹת: **(מב) קִשְׁרֵי הַשְׁפּוּד וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין (לו) פְּרוֹת שֶׁקְּשׁוּרִים אוֹ תְּפוּרִים יַחַד בְּחוּט, מֻתָּר לְהַתִּיר אוֹ לְחָתֹךְ הַחוּט: **י (מג) מִשּׁוּם סְתִירָה.** דְּכֵיוָן שֶׁהוּא מְחֻבָּר לְקַרְקַע יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בִּנְיָן וּסְתִירָה: **(מד) שֶׁלֹּא לְהַסִּירוֹ בְּשַׁבָּת.** אֶלָּא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֲבָל אִם אֵין דַּעְתּוֹ לְהַסִּירוֹ אַף בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, גַּם לְהַתִּירוֹ אָסוּר דְּהֲוֵי קְצָת קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סי' שיז סק"ב)

בְּאוּר הַלָּכָה

ח * חוֹתָלוֹת שֶׁל תְּמָרִים וְכוּ' וְסוֹתֵר שְׁרָשְׁרוֹת הַחֶבֶל. כֵּן הוּא לְשׁוֹן הַטּוּר, וְהוּא פֵּרוּשׁ עַל מַה שֶּׁאָמַר שָׁם בַּגְּמָרָא (קמו.) **מַפְקִיעַ, וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשׁ"י** (ד"ה אבל לא) **שָׁם.** וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר שֶׁנִּשְׁאַר עַל זֶה בְּצָרִיךְ עִיּוּן מַהָא דְּהַבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסוֹף סִימָן שי"ז בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם (פ"י ה"ח), דְּהַפּוֹתֵל חֲבָלִים חַיָּב מִשּׁוּם קוֹשֵׁר וְהַסּוֹתֵר חַיָּב מִשּׁוּם מַתִּיר, וְאַף דְּהוּא סוֹתֵר שֶׁלֹּא עַל מְנַת לְבִנּוֹת יְהֵיהּ עַל כָּל פָּנִים אָסוּר מִדְּרַבָּנָן, דְּהוּא סוֹתֵר קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא. וְהִנֵּה עַל פֵּרוּשׁ רַשׁ"י וְהַטּוּר אֵין קֶשְׁיָא, דְּהֵם לֹא יִסְבְּרוּ בָּזֶה כְּהָרַמְבַּ"ם, אֲבָל עַל הָרַמְבַּ"ם קָשֶׁה דְּלְמָה הִתִּירוּ כָּאן לְהַפְקִיעַ. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּהָרַמְבַּ"ם וְפֵרֵשׁ מַה שֶּׁאָמַר בַּגְּמָרָא מַפְקִיעַ הַיְנוּ דְּמִנַּתֵּק וְקוֹרֵעַ, וְעַל כֵּן מֻתָּר** דְּלֹא עָדִיף מִמַּה שֶּׁהִתִּירוּ לְחָתֹךְ אֲפִלּוּ בִּכְלֵי [וְאֵין שַׁיָּךְ לֶאֱסֹר מֵחֲמַת קוֹרֵעַ גּוּפָא דְּהוּא אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן אֲפִלּוּ בְּשֶׁלֹּא עַל מְנַת לְתַפֵּר, דְּאֵין שַׁיָּךְ שָׁם זֶה אֶלָּא בְּקִרִיעַת הַבֶּגֶד דְּשַׁיָּךְ בּוֹ קוֹרֵעַ עַל מְנַת לְתַפֵּר, וְלִכְאִי גַּוְוֹרָה רַבָּנָן אֲפִלּוּ בְּשֶׁלֹּא עַל מְנַת לְתַפֵּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזֶה], וְכֵעֵין דְּאִיתָא בְּשַׁבָּת כ"א (ע"א) מִבְּלְאֵי מִכְנְסֵי כֹּהֲנִים וּמֵהֲמָנֵיהֶם הָיוּ מַדְלִיקִין וּמֵהֶן הָיוּ מְפַקְּעִין, שְׁפִרּוּשׁוֹ שָׁם שֶׁהָיוּ קוֹרְעִין וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם** (ד"ה היו מפקיעין), **אֲבָל לִסְתֹּר גְּדִילַת הַחֶבֶל אִימָא לָךְ דְּאָסוּר, דְּהוּא בִּכְלָל מַתִּיר קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא:**

י * אֲבָל לֹא מַפְקִיעַ וְחוֹתֵךְ. עַיֵּן רַשׁ"י עֲרוּבִין ל"ה עַמּוּד א' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וּבְעֵי, דְּסַבִּירָא לַהּ דְּגַוְוֹרָה דְּרַבָּנָן הוּא וְלֹא סוֹתֵר מִמָּשׁ, וּלְשִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת שָׁם (ד"ה בע"י) אֵין זֶה מַכְרָח:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשו"ע הרב (סי"ז) הקיל באמירה לנכרי לצורך השבת.

עוֹן וְהֶדֶר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah